

Suokra-wälikirja.

Omistamaan Rantolan kartanoon Luspietan
 pitäjän Rantolan kylässä kuuluvaan Proskuen
 torppaan etan täten asuunaksi Hamminkä

Mitkeli

seuraavilla eboilla:

1:o). Suokra-aika on 10 vuotta, alkuen Maalis kuun 14 päivästä vuonna 1905, jolloin vuokkamies saa ottaa tilan haltuunsa. Vuokravuosi luetaan samasta päivästä.

2:o). Torppa annetaan vuokralle rakennuksineen, tiskittineen siinä kunnossa, kuin se toimittavassa tilafatselemissa hawaitaan olevan.

3:o). Yllä olevasta torppasta suorittoa torppari vuosittain kartanoon veroa:

a) rahassa: Yhdeksänkymmentä (60) L. markkaa

b) luonnona: wita, lanttoja, marjoja y. m., kaikki werotappaleet täyfsikuntoista ja moitteetonta tavaraa, kuten alla seuraa: yläsi (1) kitta viljoja, yläsi (1) kottimmin säkki
kuumistaista 16 kitta juolijoja yläsi kitta mansikkaita,
kolme (3) sylvä matkoja ajaa Rambangaan takea
yläsi (1) kaavi.

Kaikki yllä mainitut pitää olla täysin suoritettut ennen Tuomaan päivää.

c) päivätyöistä omasia ruu-asiaan: 1:o) wiskopäiviä. Joka wikko kahe (2) hevospäivää ja miestyöpäivää kumpi vuoden. Hivospäivien ajemasta otetaan jalkapäiviä, jolloin 2 hevospäivätyöstä on tehtävä 3 jalkapäivää, silloin, jos torpparin hevonen joskus on niin heikoin ja huono, että katsotaan sen, ei woiwan olla parissa toisten torpparien eli talon hevosien kanssa. 2:o) matkapäiviä. Vuoden kuluessa matkoja: 1 pitempi ja 1 lyhyempi matkaa tahti päivää. Jos matkoja ei ole tehtävänä, on matkapäivät suoritettavat hevosryöissä niintur muuttia weropäivät, ja on niitä tehtävä milloin talosta määrätään. 3:o) apupäiviä. Sinulla apupäivää hevosilla ja 50 apupäivää jalkafir, joita jalkapäiviä työn laadun mukaan täyfsikoinainen nainenku woi suorittaa. Milloin tarve waatii olkoon isännällä oikeus kutsua useampiakin apupäiväläisiä yllämainitusta torppasta. Apupäiviä tehdään viikkoläin y. m. työssä sekä pitää Myllytanunnan maantien
suunnassa

4:o). Työpäivän pituus on lokakuun 1 pte huhtikuun 1 päivään noin kello 6 ta samaan aikaan illalla ja jätellä ohvalla vuoden kello 5 ta samulla ja 8 saan illalla lukuunottamatta ruokalomat, joita on kartanon hallinnon määräyksen mukaan ylti tunti loka kuun ja huhti kuun välisenä aikana, mutta kaikki jätellä olevan vuoden aikana, kestien suurusloma 1 tuntiin sekä päivästä loma 1 tuntiin ajan.

H u o m ! Kaikista ylläolewista päivätyöistä olkoon huomautettu, että ne ylösfanomisen ihalla ilman laillista muuttopäivää, owat kiertelemijittä ja rebellisesti tägättävät, ja olkoon niiden suhteen vielä huomautettu, että torpparin pitää aina heti totella käskyä työhön, eikä ilman ilmoitettua estettä pois jäädä. Ilmoittamattomasta pois jäämisestä sakoitetaan torpparia 1 päivätyöllä joka kerralta. Vielä pitää torpparin lähettää työhön sellaista wäkeä ja hevosia, joilla on woinaa ja halua päivätyöitten täyttämiseen, etteiwät ole häiriöksi ja esteeksi muille työissä. Jos torpparin hevosta tarvitaan pariin kartanoni eli muiden torpparien hevosten kanssa mihin ajoon tahansa, niin sitä ei saa kieltää. Jos torppari laittaa uppiniiskaisen eli muuten kelvottoman päivätyöläisen, jota isäntä ei woi täydellä hyväksyä, lähetetään se takaisin ja on torpparin itse tulwava työhön eli hankittava toinen päivätyöläinen. Työissä pitää torpparilla itsellään oleman kaikki työ- ja ajokalut ja pitää ne ehdottomasti oleman sellaisia, kuin kartanonkin kalut eli muuten isännän hyväksymät. Jos päivätyöistä ane-

taan toistuvasti, ovat ne aina niitä jaettaessa perittävät, ja jos ei niin tehtäisi, on väitöstyö menetetty ilmaiseksi. Jos jana työhön tulemisesta tuodaan torppaan kätevästi, että se sieltä viiedään toiseen lähemmäs torppaan, on se kätevä aina täytettävä ja sen laiminlyömisestä saatoin torppari jättää yhden päivän joka kerralta. Näinään asetettavia työnjohtajia ja esimiehiä, ovat ne teitä tabanua, on aina ja jota palkkansa ehdottomasti toteltava, josta erittäin varoitetaan.

5.o). Sitä täydellisessä kunnossa, paitsi kaikkien omien piirienä ympäri olevat aidat ja omilla mailaan olevia oja

Kitaus- ja ojitusvelvollisuuksien täyttämistä on katselemislautakunnan päätöstä ja arvioimista täysin seurattava.

6.o). Ulostoot ja palovakuutusmaksot. Torppari vastaan kaikista torpasta ja torpan väestä menneistä maksuista ja ulosteista, ovatpa ne minkä nimellisiä tahansa, näiden joukossa myös palovakuutusmaksuista. Palovakuutusmaksusta pitää isäntä huolen, ja kustakin rakennuksesta määrätään erittäin puhtainen ja erittäin muiden aineiden ja työn arvo. Jos joku rakennus torpasta palaa, nostaa isäntä palovakuutusmaksun ja pidättää siitä itselleen puhtainen osan ja loppu jää torpparille, joka on edesvastauksessa uuden rakennuksen laittamisesta täyteen kuntoon palaneen sijaan. Jos uusi rakennus tarvietaan entistä suurempi, olkoon torppari velvollinen kunnossapitoon, olipa entinen palanut tai vanhuudesta rappentunut, mutta katselemismieheen arvioon mukaan saapi hän silloin isännältä korvausta suuremmista kustannuksistaan. Muuten pidettävään torppari ja hänen väkensä tulla erittäin varovasti. Ja kielletään torpparia ja hänen väkensä Toukokuisen 15 päivän ja Eyskuun 15 päivän välisellä ajalla 20 markan satoa uhalli ja wahingonkorvaamisen velvollisuuden, talousjännän eli työnjohtajan luvatta jättämästä tulta ulkona kedolla, metsässä eli niittumaalla. Torppari ei myöskään saa riititöissä, heinäladoissa eli muissa ulkokuoneissa polttaa tupakkaa, ei kotona eikä kartonissa. Jos torppari ja hänen väkensä rikko tätä vastaan, olkoon joka erältä wikapää *wide*, markan sakkomaksuun, joka menee torpparien apulasjaan; sitä paitsi on torppari velvoitettu suorittamaan laillisen saton ja korvaamaan tapahtuneen wahingon. Torpparin velvollisuus on myös ottaa osan krunnunkorvausmaksuun ja joutavien majoitukseen, milloin sellaista talon tehtäväksi määrätään. Jos kuluvalle jattuun talon eli lähimpien naapurien metiään, on torpasta siellä otava yhden miehen koko palon ajan saamatta siitä mitään päivätyötä hyväkseen.

7.o). Wiljelys- ja rakennusvelvollisuutta. Peltojen ja niittyjen wiljelyksessä on ehdottomasti uoudattava kokeneen agronomin kautta wast'edes ehkä toimitettavaa wiljelysuunnitelmaa. Niittuwiljelukset ovat pidettävät hyvässä kunnossa ja isännän määräysten mukaan pitää torpparin uosittain ottaman wanhenpyskenttää hiös parempaan wiljelykseen. Samaten pitää torppari kaikki rakennukset torpastaan täydessä kunnossa ja jos tarve waatii rakentakoon uusia rappentuneiden sijaan. Rakennuksiin nähden tulee wuokramiehen talon metsästä ojetuksen mukaan saatavilla puu- ynnä muilla rakennusaineilla alempana määrättyllä ajoilla tehdä seuraawat korjaustyöt, joihin nähden wuotuinen wuokramaksu on siten määrätty, että wuokramies tulisi mainituista korjauksista korvattuksi: *Syykirjassa 23 päivästä 1904 mainitut puutteellisuudet torpassa korvataan Julialle siten että hän enimmäisena wuodena saapi wuokramaksunsa 60 markkaa kokonaan, jota paitsi mainittu syykirja pidetään tulossyynin wuokramiehen mukana torppari tullessa ollut tavallisuus kunnossa kuin mainittu kun rakennustenkun puolesta.*

Jokaiseen lämmitettävään huoneeseen wiipymättä laittamaan sijaittavat, sekä wuoraamaan jokaisen täydesiä osamuskunnossa olevan asuinrakennuksen ja pitämään muuten seinät, permannot, wälikatot, aukumat ja ovet täysin tiiviinä ja kunnossa sekä muurit ehjinä. Kaikkiin torpan rakennuksiin wiipymättä hauffimaan nurkkalaudoit. Aijoiden kunnossapitoa warten pitää isäntä eli se, jonka hän sijaansa aittaa, kahden wieraan miehen kansia, joista torpparit walitsawat toisen, torpeissa katselemuksia joka kolmas wuosi eli useimminkin, jos tarve niin waatii. Näissä katselemuksissa merkitään toimituskirjaan huoneiden ja tilusten tila, onko ennen annettuja katekijä täytetty ja mitä puutteita löytyy huoneissa, wiljelyksissä, aidoissa ja ojissa, sekä miten ne ovat korjattavat. Muutakin isännän ja torpparin wälisiä sopimuksia merkitään toimituskirjaan. Torpparin tullessa tilalle

menerettö
sienpään
män joka
ja ehdot-

lla mail-

rtava.
mene-
smaal-
i erit-
nman
uffen
ppari
esten
torp-
n 15
lun-
torp-
rtan-
rtan
feen
lä-
wä-

da-
vat
pia
oja
lon
jda
ni-

wa

Enn-

Enn-

jä

et

r-

u

re

a

e

ja hänen siitä lähtiesään toimitusosa kasselmuksesta sekä muulloinkin vahvistavat viikokantalehet toimitusvirjan allekirjoituksellaan. Tällaisessa kasselmuksessa toimitusvirjan merkittynä ja vierasten miesten vahvistamia puut-
teellisuutta pitää torpparin samassa kasselmuksessa määrätyn ajan kuluessa parantaa. Vierasten miesten vah-
vistamia puutetuksia vastaan ei saa valittaa.

8:o). Rakennuksiin, aidaksiin ja muiksi koritukseksi tarvittavia mänty- ja kuusipuita ei saa ottaa muita kuin itsensä eli hänen määräämäänsä henkilön merkittynä, jos sitä määrystä vastaan rikkoo, maksaloon torp-
pari jokaisesta mänty- ja kuusipuusta 50 markkaa rungoita yhteiseen torpparien apusajaan ja itsensäelle
ne rakennettavat laudoista tai pinoista ja kator päleistä tai oijista, eikä puolikkaista, ovat
laitettuihin pinnat, vaan on ne torpparin paikalle itse vedettävät. Jos näitä tavaroita ei ole saatavissa, on
torppari velvollinen ilman korvausta kotona hankimaan tarpeensa. Salkki nauhat on torpparin itse hankittavat.
Polttopuun kättäköön torppari maassa olevia kuivia puita sekä oksia ja kantoja niin paljon kuin niitä met-
täjä löytyy. Hakojen takia ei saa yhtään mänty- ja kuusipuita, ei edes taimia kaataa, vaan on käytettävä
katoja, pajuja y. m. lehdeksiä ja mitä kaadetuista tarvepuista sekä verkkaudesta katoja kotoontuu. Hakojen aje-
mesta käytäköön torppari sammalpehkoa.

Torpparin on hankittava vuodessa suuvelta talven varaksi lehdeksiä vähintään 50 kuormaa omilta tililtä.
sitaan ja yhteiseltä laitumelta; jos ei ole sitä määrää, on maksava torpparien yhteiseen apusajaan 30 penniä
kuormalta. Polttopuun kättäköön on torpparin kireimmiten hankittava itselleen pelkoon sekä muuri-
pata ja hellilaitos.

9:o). Torppari saapi omaksi tarpeeseen hakata hakkoja ja riisipuita 30 kuutio metriä maassa ol-
leista puista ja 40 kuutiometriä pystystä koiwuja ja leppii kartanon määrämystä paikasta ja tarpeiden
jäätöjen mukaan; jos nämät eivät riitä, niin maksaa torppari itsensäelle 50 penniä kuutiometriltä, mutta jos
hän vähemmällä tulee toimeen, saa hän itsensäelle saman maksun kuutiometriltä

10:o). Soiden ja kasvien polttaminen ilman lupaa on torpparilta kielletty; kuten myös metsästänsä ja
kalastus. Minkäänlaantaisia metsäntuotteita ei torpparilla ole lupa viedä omista piireistä pois, ei vaihtaa eikä
myydä. Sama on laita heinien ja kaiteminiemien karjanrehujen kanssa. Kuitenkin saakoon torppari itsensä
suostumuksella ja tiedolla myydä toiselle kartanon torpparille liitoja rehuvarojaan.

11:o). Karjaansa saa torppari pitää yhteisellä sitä warten erioitetulla laitumella, mutta jos se talon eli
toisten torpparien wiijelysmaille tunkee pahoja tekemään, olkoon torppari velvollinen korvaamaan wahingon lain
mukaan. Elukoita pitää torpparilla oleman yli vuoden, ellei itsensä anna luvun olla alemman: 2 hevosia,
lehmiä, joka tynnyrialaa kolmen wiijeltä maata 1, lampaita korkeintaan 6, vuohia ei saa pitää paitsi
sifillä tai sieka-nuorassa.

12:o). Aliaan kuulumattomia henkilöitä ei torppari saa luonaan suojia eikä kirjoisjiaan pitää.

13:o). Kartanon alle kuuluvasta väestöstä ei torppari saa palkata itselleen, ei taloon apupäiväläiseksi
eikä omiin töihinsä ketaan ilman itsensä lupaa.

14:o). Torpparien yhteisestä apusajasta annetaan apua hallejen ja muiden wahinkojen helpoittamiseksi
sekä yhteistaiminnan edistämiseksi, mutta aluksi annetaan apua ainoastaan suurempien wahinkojen sattuesssa tar-
witseville, vaan rahaston wartuttua niin suureksi, että muutuiset korot nousivat yli sadan markan, niin käytet-
tääköön osa korvosta joka vuosi yhteisten koneiden, apulannoitusten ynnä muiden jellaisten ostoon. Myös kät-
tääköön rahaston waroja ja korkoja wanhojen, iäkkäiden ja kivalloisten torpparien sekä heidän palvelijoihensa
eläkevoiksi. Tätä rahastoa hoitaa kartanonomistaja sekä kaikki torpparien keskuudestaan walitseman apujäsentä,
jotka yhdessä ovat täydessä tilintekovelvollisuudessa ylläolevista waroista.

15:o). Allamaintuista hieistä voi kartanonomistaja heti ilman laillista muuttopäivää erottaa torpasta sen vuokraajan, joka on pitänyt laillista edesvastusta, weltwoollinen valtiutsemaan kaikki tämän kautta syntyneet mahingot, jonka ohessa torppari menettää kaiken oikeutensa apukasjaan, vuoden kasvoihin ja mahdollisesti löytyvään eläinten ruokaan. 1:o) Kun torppari vapontahitoisesti on rikkonut tämän vuokratavalliskirjan sääntöjä ja ehtoja vastaan. 2:o) Kun torppari harjoittaa juoppoutta, haureutta tai muuta yleistä siveyttä ja järjestyttä vastaan jotiivaa elämää, salakapaloitsemista, nuykfatansien pitämistä eli muuta sellaista. 3:o) Jos torppari tuomitaan yleisen lain rikkomisesta tai joutuu kiinni petoksesta, metjänvarauksesta tahi kättee pabamaineisia ihuitia. 4:o) Jos torppari käntätynyt joviattomasti ijäntäänsä tahi hänen ajettomia käskijöitään kohtaan tahi jantaa väkewillä juomilla ijännän ajettamat etumiehet ja töiden johtajat toimiinsa kelwottomiksi ja tykenemätömiksi.

16:o). Jos vuokraaja kuolee ennen vuokra-ajan loppua, ilmoittakoot perilliset heti ijännälle, tahtowatko he torppaa edelleen pitää ja kuka heistä eli heidän puolestaan vastaa vuokratavalliskirjan täyttämistä. Jos ijäntä ajan hoiwäkityy, nauttiivat perilliset vuokraoikeutta ajan loppuun, mutta jos eiwät woi tahi tahdo sitä käyttää, jättäköt torpan laillista muuttoaikaan nautittuaan.

17:o). Kun vuokraaja lähtee tilalta vuokra-ajan loppussa tai omasta tahi kartanon puolesta irtisanotuta, jolloin irtisanomisen pitää tapahtua Tuomaanpäiwänä tai sitä ennen, sekä pois muutto Maaliskuun 14 p. kuu uuvuna, jättäkötön jaman werran suwitouolle ja kejanuoksi walmitsettua maata, kuin wiimeisinä muuttamisen edellisinä wuosina on tilalla ollut. Niinikään olkoot kaikki tarpeelliset ja tavalliset talwiojat tehdyt. Pihalanta pois ajettu ja sijalle mutta rutaa 50 kuormaa ajettu sekä viihipuita 12 kuutiometriä ja halkoja 8 kuutiometriä hakattuna.

18:o). Muutoin on noudatettava laki maanvuokrausta maalla kesäkuun 19 päivästä 1902.

Tätä vuokratavalliskirjaa on yhtäpitävä kappale laadittu molemmille asianosaisille; mikä kaikki täten wakuutetaan.

Enopirinin Hautola Huhti kuun 10 päivänä 1905.

H. H. Pätiälä

Tähän vuokrasopimukseen tyydyn ja sitoudun sitä tarwoin noudattamaan. Paikka ja aika kuin yllä.

H. Miskol
H (Vuokraaja).

Todistawat:

G. Olesius

Benjamin Iivessuuri
H